GODZIENNA

# Gazeta Krakowska

Ner 17. ROK 1833 SOBOTA 19 STYCZNIA.

Pismo to wychodzi codzień oprócz świąt uroczystych. o god. 10 przed południem w drukarni ST. GIESZKOWSKIEGO.

PRENUMERATA.
Kwartalna.......złp. 12
Miesięczna...... „ 5
Ner pojedynczy..gr: 10
Za donie: od wier. gr: 15

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE
Barometr dla lepszego porównania zredukowany na 0° Reaumiura.

| Dzień godzina | | Barometr na O°-0, | Therm: | Higrometr | Wiatr | Stan Atmosf. | UWAGI |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 7 | 27 5. 777 | -- 0,4 | -- 6,0 | Pł. zachodni średni | Pochmurno | |
| 17. | 12 | „ 6. 257 | -- 1,9 | 3,0 | Pn. zachodni średni | „ | |
| | 3 | „ 6. 356 | -- 1,2 | 4,0 | „ „ | „ | |
| | 9 | 28 6. 797 | -- 0,8 | -- 4,5 | Północny słaby | „ | |

## Część Urzędowa.

Wdniu 22 Stycznia 1833 r. o godz. 9tej rannej, w drodze exekucyi sądowej odbędzie się powtórna licytacya na wydzierżawienie przychodów z domu na Kleparzu przy Krakowie w gminie VII okręgu I. W. M. Krakowa pod L. 3 sytuowanego, a to na lat 3, to jest: od d. 1 Lutego 1833 r. do podobnegoż dnia i miesiąca w roku 1836. Chęć licytować mających zaopatrzonych w vadium złp. 50 na czas i miejsce oznaczone zaprasza się. Warunki tej dzierżawy przed rozpoczęciem licytacyi odczytanemi zostaną.

Kraków d. 17 Stycznia 1833 roku.
Teodor *Jaworski* Kom: Sąd.

## Część Nieurzędowa.

### AUSTRYA.

*Wiedeń* 31 *Grudnia.*

J. O. Xiążę Metternich wielki kanclerz państwa jest od niejakiego czasu słaby; z tej przyczyny zapowiedziana świetna uczta na nowy rok u tego sławnego dyplomatyka odłożoną została na czas późniejszy.

Szczęśliwe i nad spodziewanie prędkie wyzdrowienie J. K. Mości młodszego Króla Węgierskiego i następcy tronu państw Austryackich niewymowną napełniło radością wszystkich mieszkańców stolicy. Nieprzeliczone mnóstwo ludzi spieszyło do zamku cesarskiego dla przekonania się o tej pożądanej wiadomości, a gdy Cesarstwo Ichmość po wyzdrowieniu dostojnego syna odwiedzili teatr nadworny, zostali radośnemi przyjęci okrzykami.

Dowiadujemy się z Tryestu, że deputacya grecka już odpłynęła na gabarze francuzkiej do Nauplii, zaś fregata rossyjska mająca na pokładzie naczelnika wojsk bawarsko-greckich wraz z sztabem, i fregata angielska mająca powieść Króla Ottona z orszakiem, musiały się wstrzymać w portach dla nieustającej burzy na morzu środziemném.

### FRANCYA.

*Paryż* 6 *Stycznia.*

Wczoraj w południe wyjechał król w towarzystwie xiążąt Orleans i Nemours.

W tych dniach pozabierała policya wiele pism peryodycznych i ulotnych, dla tego że

zawierały artykuły na korzyść xiężny Berry, lub przeciw teraźniejszemu rządowi.

Królowa Donna Marya odwiedziła onegdaj królewską familię.

Wszyscy prawie deputowani i parowie przyłączyli się do deputacyi z powinszowaniem nowego roku, co króla widocznie rozczuliło.

Pan Chateaubriand wyprzedał już 15,000 exemplarzy broszurki swojej; młodzież chcąc mu okazać wdzięczność swoję, odwiedziła go, i chce dać wybić medal dla niego z napisem z tej broszurki wyjętym: — »Pani! Twój syn jest moim królem.« *(G. P. S.)*

Kilku słabych officerów polskich podało prośbę do xięcia Broglie o przedłużenie kilkodniowe pobytu w Paryżu, co gdy im pomimo zaświadczeń lekarskich, odmówione zostało, Lafayette przyjął ich w swoich dobrach Lagrange.

Gazeta *Temps* wyraża: »W pływ głosu mocarstw w sprawie belgijskiej, musi przedłużać układy. Mamy klucze Antwerpii, lecz nie mamy kluczy od Skaldy; postępujemy zwolna naprzód; czyniąc rocznie krok jeden. W roku 1831 odprawiło nasze wojsko przechadzkę do Belgii; 1832 zdobyło cytadellę; cóż się stanie w 1833, czyliż nie natrafi na uporczywą walkę? Tymczasem zatrudnimy się protokułami, tematatami, protestacyami i t. d. *(G. C. W.)*

## A N G L I A.

*Londyn 5 Stycznia.*

W całem państwie już są ukończone wybory. —

Marszałka Bourmont wyjeżdżającego do Hollandyi, spotkał nieprzyjemny przypadek przy pakowaniu rzeczy: szkatuła zawierająca znaczną summę pieniędzy w złocie, i ważne papiery, tyczące się sprawy xiężny Berry, skradziono. *(G. P. S.)*

## B E L G I A.

*Bruxella 7 Stycznia.*

Czego dyplomatyka nie dokazała, uskutecznił lód na Skaldzie, otworzywszy sobie wolną żeglugę, dopóki go mróz nie wstrzyma.

Onegdaj słyszano w Antwerpii huk dział pochodzący od zachodu.

Liczne straże przechodziły wczorajszej nocy po ulicach stolicy. *(G. P. S.)*

Z odpowiedzi króla Leopolda na powinszowania nowego roku, następną umieszczamy: »Wzięcie cytadelli antwerpskiej jest wypadkiem wielkiej wagi, który musi przyspieszyć pożądany koniec naszej sprawy. Lecz nie możemy sobie taić, że nieprzyjaciel nasz, rozgniewany iż tak bolesną poniósł stratę, nowe będzie czynił wysilenia, ażeby ważny ten punkt znowu odzyskać. Potrzebujemy więc wielkiej odwagi i wytrwałości. Jednak wsparty patryotyzmem Belgów, nie wątpię wcale, że się rok 1833 z sławą dla nas zakończy. *(K. H.)*

## P R U S S Y.

Podług listów z Brandenburga nie można wątpić o utrzymaniu powszechnego pokoju, a z wiadomości berlińskich przekonywamy się, iż największa panuje czynność w arsenałach i uzbrajaniach wojska: wszystko już jest tak urządzone, że w 8 dniach tak liniowe wojska jako też landwery mogą rozpocząć swoje marsze ze wszystkich części państwa. Rząd stanowczo się oświadczył przeciw zdobywaniu reszty twierdz Skaldy przez Francuzów.

Prawie wszystkie petycye sejmu xięztwa poznańskiego odrzucone zostały. *(K. H.)*

## H O L L A N D Y A

*Haga 6 Stycznia.*

Rząd hollenderski nie dał dotąd żadnej odpowiedzi na ostatnie propozycye Anglii i Francyi, względem sprawy belgijskiej.

## N I E M C Y

*Wajmar 9 Stycznia.*

J. K. M. W. Xiążę Wajmarski nie przyjął przedstawienia stanów, ażeby przywrócić jawność obrad sejmowych, oświadczając, że żądanie to jako przeciwne uchwałom sejmu związkowego, miejsca mieć nie może.

*Frankfort n. M. 8 Stycznia.*

Spekulanci tutejsi zamyślają zaprowadzić statki parowe między Francyą, Hollandyą i Rzeszą Niemiecką; tym sposobem podróżni przybędą w $2\frac{1}{2}$ godz. z Paryża do Rotterdamu, w 3 dniach do Amsterdamu, w 4 do Kolonii, a 5 do Frankfortu n. M. Przedsięwzięcie to każe się spodziewać wielkich korzyści dla stanu kupieckiego.

*Münich 6 Stycznia.*

Rządowa gazeta ogłasza ratyfikacyą przymierza zawartego między Bawaryą i Grecyą.

*Kassel 7 Stycznia.*

Utworzono tu prawodawczą Kommissyą mającą się zająć przygotowaniem prac do rzeczonego przedmiotu należących, w celu przełożenia ich stanom zwołanym na d. 25 b. m.

*Brzegi Menu 27 Grudnia*

Dowiadujemy się z Leodium, że były xiąże Brunświcki Karol obstalował tam 7000 fuzyi i 6 dział z wszelkiemi porządkami, które mu będą dostawione na początku bieżącego roku. (G. P. S.)

## SZWAYCARYA.

Z instrukcyi danych deputowanym kantonów związkowych jak sobie mają postępować na obradach seymowych, których zagajenie na d. 25 Lutego nastąpić ma, przekonać się można, iż na burzliwe zanosi się posiedzenia, gdyż największej wagi przedmioty, to jest sprawa kantonu bazylejskiego i konstytucya związku Szwajcarskiego roztrząsanemi bydź mają.

## WŁOCHY.

*Neapol 22 grudnia.*

Zaledwo że góra Etna przestała wyrzucać ogień, Wezuwiusz coraz groźniejszą przybiera postać: ława tej góry daleko szybszej płynie od Etny, której ognista rzeka na 1/4 mili przed miastem Bronte stanęła, spustoszywszy pola, winnice, lasy oliwne, i t. d. Z okoliczności powyższej wnoszą badacze natury, że te dwa wulkany wspólne źródło mają. (G. P. S.)

## TURCYA.

Listy z Stambułu donoszą że szybkie i zwycięzkie zbliżanie Ibrahima baszy ku stolicy państwa coraz większą wznieca obawę i trwogę w zwolennikach reformy, gdy tym czasem przyjaciele janczarów coraz więcej nabierają ducha i odwagi do nowego powstania, tak iż w krótce może przyjść do najstraszniejszej rzezi, która Europejczykom powszechną grozi zgubą, a którą tylko obce pośrednictwo odwrócić potrafi, jeżeli nie nadejdzie za późno. (G. H.)

# Rozmaitości.

### OSTATNI JARMARK XIĘGARSKI W LIPSKU.

*(Dokończenie.)*

Pomiędzy płodami filozoficznemi, oprócz zupełnego zbioru dzieł Hegela, widziemy pisma filozoficzne Franciszka Baader, którego głębokość myśli w ostatnich czasach zaczyna bydź coraz bardziey cenioną. Fichte, syn, zapowiedział nowy systemat filozoficzny a Fries, filozofią religii. Wychodzi nowe wydanie pomniejszych pism Kanta. Frejstadt pisze o filozofii kabalistycznej. Wessenberg o entuzyastyczności (Schwärmerey). Pomiędzy pismami mistycznemi znajdują się pisma Suso, S. Teressy i sławnéy Pani Gnyon, również postępuje daléy tłumaczenie Swedenburga. Hensler i Hanak piszą o magnetyzmie, Daumer i Schmit z Lubeki roztrząsają psychologiczne przygody Gaspara Hausera (*). Handel wydaje naukę o duszy dzieci (czém się dawniéy, ile mi wiadomo, jedynie Manckhart zaymował). Że teraz na niezwyczayną uwagę zasługują utrapienia duszy, dowodzi tego nie tylko bogaty magazyn Friedricha w Würzburgu, ale i nowe pisma Biermana, Amelunga i Birda.

Chociaż dotąd jeszcze pisma o cholerze niedoprowadziły do żadnego wniosku, jednakże nauki przyrodzone pod innem względem czynnie wzrastają i wstyd na jaki są wystawieni naturaliści przez »tę straszną tajemnicę« nie zmnieysza w cale wartości uczonych i pożytecznych odkryć, które ostatniemi czasy we wszystkich prawie gałęziach nauk poczyniono. Tą razą postrzegamy, pisma astronomiczne Littowu, Besela, Gruithuissena, Arago, Encke etc. do czego w części zbieg komet Encke i Biela na naszym horyzoncie stał się powodem.

Niejakiś P. Hempel z Wrocławia zapowiada pismo mające dowieść, że gwiazdy stałe nie są słońcami, a więc coś nowego. Podobnież ktoś znowu wynalazł kwadraturę koła (?!). — Bezimienny następca Klinkera, który przed

(*) *Młodzieniec, który od dzieciństwa, chowany był jak dzikie zwierze, bez widoku i jakieybądź styczności z ludźmi. Przypominają sobie czytelnicy szczegóły zdarzeń z tym młodzieńcem, przez gazety przed kilku laty opisywane, i domysły, jakie o jego tajemném pochodzeniu czyniono.*

kilku laty dowodził, że wnętrze ziemi zaludnione jest cyganami, zapowiada, pomimo mego w ówczas skromnego zaprzeczenia, 2gą część swego dzieła. Ważnem jest pismo o paleologii, czyli historyi ziemi Meyera. Dykcyonarza fizycznego Gehlera wyszła 2ga część 7go tomu. Kamtz ciągnie dalej swoją meterologią. Fischer wydaje uwagi o atomach, a Ehrenberg o zwierzątkach wymoczkowych, Gusserow zapowiada chemią organizmu, gdzie zdaje się chcieć rozważyć zjawiska elektryczne w życiu zwierzęcem i przez to najważniejsze zagadnienia organologii, osobliwie od czasu odkrycia elektro-magnetyzmu, rozwiązać. W niemieckiem przerobieniu wychodzi Decandolla fizologia roślinna i Bella systema nerwowe. Selbstherr dał nam piękne dzieło o różach. Schinz w pięknych litografiach kontynuje swoją historyą naturalną. Z pomiędzy kosztownych xiąg z rysunkami, wymieniamy dalszy ciąg dodatków do historyi naturalnej Brezylii przez xięcia Neuwied, a osobliwie nowe obrazy Brezylii przez Rugenda. Rumohr dał nam prócz swej podróży we Włoszech, drugie wydanie Königa, ducha sztuki kucharskiej. Do godnych uwagi opisów podróży, rachujemy dalszy ciąg podróży około świata Beecheia i podróż w Turcyi Berggrena, Viliersa podróże w południowej Francyi, 2 dzieła o Ameryce północnej Brauna i Collin; Struwe, Baumgartena i Desjardins wymiary szerokości wysokości i t. d. Część historyczna znowu jest stosunkowie bogatą, jak to się daje widzieć z następującego wyciągu; Benikena rządowa i wojenna historya Rzymian. Opisanie starożytnego miasta w Guatimala, Bisnera historya Pomeranii, Binterima pomniki katolickiego kościoła (2ga część 7go tomu) Blumhardta historya missyi (tom 2 część 2gą), Boppa wydanie Indyiskiego poematu Nalusi o języku Sanskryckim: Flathe rewolucya francuzka, Frähna monety złotej hordy, Gauppa kodex dawnych fryzów, dalszy ciąg zbioru historycznego Heerena i Ukerta, Pfistera historya Niemiecka, Kampena historya Niderlandów, Gejjera historya Szwecyi, Strahla histrorya Rossyi, Hammera historya Osmanów (tom 9ty), Hausena historya wyspy Fehmeru, dalszy ciąg historycznego czasopisma Helwecya, Hormajera xiążka kieszonkowa i i pisma ulotne, Hüllmana Rzymska ustawa rządowa (Verfassung), Hüne historya W. Brytanii, Karrika historya Gustawa Adolfa z nowemi aktami, Kufahla historya Ameryki północnej. Landana Heskie zamki rycerskie, Ludena historya Niemiec (część 7ma), materyały do historyi Austryackiej Chmela, Mellauera Niemiecki zakon rycerski w Czechach, Mainsdorfa wypracowana z aktów historya tajnych związków, tłumaczenia ciekawych pamiętników xiężnej d'Abrantés, pamiętników Ludwika XVIII. i pamiętników Galloti, Merpy nocy S. Bartłomieja, Mohamedi historya Gasnevidarhm, Mandera historya apostołów, Niebuhra historya Rzymska (część 3cia), Niemanna historya hrabiów Mansfeld, Raumera historya Europy, Rödinga Ameryka, Saranna Lafayette, Scheita dzieło o Węgierskich szeklerach, Schepelera historya rewolucyi w Ameryce Hiszpańskiej, Admirała Szyszkowa pamiętniki o Cesarzu Alexandrze, Schorna historya Grecyi, Schottkiego życie prywatne Wallensteina, Usenera sąd tajny w Westfalii, Wachsmuta przewodnik do historyi powszechnej. Wejganda historya Trieru, Wiena historya wojen Karola V, przeciw Barbareskom, Wolfa nauka starożytności i Zinkeisena historya Grecyi.

W literaturze pedagogicznéy dokończenie dzieł Campe, Nägelisa o głównem zagadnieniu w wychowaniu, Mönnicksa bardzo szacowne pismo peryodyczne.

Dzienne polityczne pytania w Niemczech w nader rozmaity sposób zostały rozstrzygnione; to jednak zasługuje na uwagę i za dobry znak poczytane bydź powinno, że więcej zajmuje się interessami materyalnemi, czego dowodzą dość liczne pisma o finansach, kredycie narodowym, ekonomii narodowej, w ogóle lub w pojedyńczych gałęziach.

---

### TEATR NARODOWY

Dziś w Sobotę to jest dnia 19 Stycznia 1833 r. daną będzie Wielka Melo-drama w 3 Porach pod tytułem: *Tak było w roku* 1733. *Tak jest w roku* 1833. *Tak będzie w roku* 1933. czyli *człowiek Trzech Wieczny.*

---

# Doniesienie.

Jest pewien komiss do Wiednia ktoby w tych dniach wyjeżdzał raczy się zgłosić po informacyą do kantoru Gazety Krakowskiej.